

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 152
Tarih : 03.12.2015

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2022 Sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkındaki Kanun ve 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Hakkındaki Kanun Hakkında Değişiklik Teklifim gerekçeleriyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Nursel AYDOĞAN

Diyarbakır Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler			
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe			
Tarih:	06 Ocak 2016		E.No: 2/404	
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gn.Sek.
Eme	22	16	10	10
TEMM BAŞKANI	22			

TBMM
GENEL EVRAK

03 Aralık 2015

No: 8089

GEREKÇE

2022 sayılı yasa ile 65 yaşını doldurmuş muhtaç, güçsüz ve kimsesiz kişilere ve başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek şekilde engelli olan kişilere aylık bağlanmasına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

65 yaşını doldurmuş olan ve başka birinin yardımı olmaksızın yaşamını idame ettiremeyecek şekilde engelli olan kişilere aylık bağlanırken getirilen hane halkı geliri esasının dikkate alınması ve nafaka bağlanmış olanlar ve nafaka bağlanması mümkün olanlara aylık bağlanmayacağına ilişkin düzenleme birçok engelli ve yaşlı için bu aylığın alınamaması sonucunu ortaya çıkarmıştır. Çünkü engelli ve yaşlının aylık alabilmesi için birlikte yaşanılan hane içindeki bireylerin de yoksul olması koşulu aranmaktadır. Getirilen bu esaslar nedeniyle birçok kişinin aylığı kesilmiştir.

2013 yılında yapılan değişikliklerle beraber devlet tarafından yapılan ödemeler; güçsüz ve kimsesiz yurttaşlar ile engelli ve engelli yakınlarının haneye net asgari ücretin 1/3'ünden fazla gelir elde etmesi durumunda kesilmeye başlamıştır. Bu uygulama ile birlikte Anayasada yer alan *“ferdin huzur ve refahını gerçekleştiren ve teminat altına alan, kişi ve toplum arasında denge kuran, emek ve sermaye ilişkilerini dengeli olarak düzenleyen, özel teşebbüsün güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayan, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal, iktisadî ve malî tedbirler alarak çalışanları koruyan, işsizliği önleyici ve millî gelirin adaletle uygun biçimde dağılmasını sağlayıcı tedbirler alan adaletli bir hukuk düzeni kuran ve bunu devam ettirmeye kendini yükümlü sayan, hukuka bağlı kararlılık içinde ve gerçekçi bir özgürlük rejimini uygulayan “ ‘sosyal devlet’ ilkesi pratikte yok sayılmıştır. Ayrıca mevcut yasanın bu yöndeki düzenlemesi, engelli ve yaşlıyı diğer aile bireylerine bağımlı kılmaktadır. Oysa diğer aile bireylerinin gelirlerini engelli ya da yaşlı ile paylaşma gibi bir yasal zorunlulukları bulunmamaktadır.*

İşçi Sendikalarının Kasım ayına ait kamuoyuna sundukları Açlık ve Yoksulluk Araştırması raporlarında 2015 yılı Kasım ayında 4 kişilik bir işçi ailesinin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenebilmesi için yapması gereken gıda harcaması tutarı olan açlık sınırını bin 391 TL diye açıklanırken, gıda harcamasının yanı sıra giyim, konut (kira, elektrik, su, yakıt), ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer harcamaların toplam tutarının yoksulluk sınırını ise 4 bin 530 TL olarak açıklanmıştır. Yine 2015 yılı Kasım ayında bir tek kişinin geçim maliyeti ise bin 604 TL olarak belirtilmiştir. Bu veriler ortada iken yapılan zam oranları oldukça düşündürücüdür.

Bu nedenle 65 yaşını doldurmuş muhtaç, güçsüz ve kimsesiz kişilere ve başkasının yardımı olmaksızın hayatını devam ettiremeyecek şekilde engelli olan kişilere aylık bağlanırken sadece kendi gelirlerinin dikkate alınması gerektiği düşünülmüştür. Söz konusu kanun teklifi ‘sosyal devlet’ ilkesinin daha adil bir toplumsal yaşamı oluşturabilmesi adına bir şans olarak görülmeli ve meclis çatısı altında görüşülerek uygulamaya geçirilmelidir.

Sayılan tüm bu nedenlerden hareketle mevcut yasanın bu şekilde düzenlenmesi aynı zamanda kanunun ilgili maddelerinin BM Engelli Hakları Sözleşmesinin 19. Maddesine ve Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırılığını giderecektir.

2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanunun Ek 7. Maddesi ve Ek 10. Maddesi ile bakıma ihtiyacı olan engelli ve yaşlılara bakım hizmeti verilmesini düzenlemektedir. Bakım hizmetinin verilme şart ve koşulları arasında, engelli ve yaşlının yaşadığı hane içerisindeki gelir esas alınmıştır. Dolayısıyla, engelli ve yaşlının bakım desteği alabilmesi için birlikte yaşanan hane içindeki bireylerinde yoksul olması gerekmektedir.

Mevcut yasanın bu yöndeki düzenlemesi, engelli ve yaşlıyı bağımsız bir birey olarak görmek yerine diğer aile bireyleri diğer bireylere bağımlı kılmaktadır. Ayrıca mevcut düzenleme, bakıma ihtiyaç duyan engelli ve yaşlıya bağımsız, istediği yerde ve istediği kişiyle veya yalnız yaşama hakkı tanımamaktadır. Gelir kriteri olarak belirlenen miktarın engelliler için asgari ücretin 2/3 ve 65 yaşını doldurmuş kişiler için ise asgari ücretin 1/3'ü olması nedeniyle, bakım hizmeti desteği alabilecek kişilerin kendi gelirleriyle bu hizmeti alma ihtimallerinin olmadığı da ortadadır. Ayrıca, mevcut yasal düzenleme kapsamında sunulan bakım desteği, ihtiyaç sahiplerinin sosyal ve kültürel yaşama bağımsız bir birey olarak katılımlarını sağlayacak sorunları çözecek yeterlilikten uzak olup, düzenleme ile engelli akrabaların desteğine yine ihtiyaç duymaktadır.

Bu nedenle bakıma ihtiyaç duyan engelli ve 65 yaş üstü kişilerin sadece kendi gelirlerinin dikkate alınması gerekmektedir. Bu değişiklik ile ilgili maddelerin BM Engelli Hakları Sözleşmesinin 19. Maddesine ve Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırılığını giderilecektir.

**2022 SAYILI 65 YAŞINI DOLDURMUŞ MUHTAÇ, GÜÇSÜZ VE KİMSESİZ TÜRK
VATANDAŞLARINA AYLIK BAĞLANMASI HAKKINDA KANUNDA VE 2828
SAYILI SOSYAL HİZMETLER KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “veya nafaka bağlanmış veya nafaka bağlanması mümkün olanlar” ibaresi madde metninden çıkarılmış; ikinci fıkra aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Birinci fıkra kapsamına girenlerden, her ne nam altında olursa olsun fiilen eline geçen her türlü gelirleri toplamı esas alınmak suretiyle, gelirin engellinin bakmakla yükümlü olduğu kişilerle paylaşımından sonra engelliye kalan aylık gelir tutarı asgari ücretin aylık net tutarının 1/3’ünden fazla olan kimseler muhtaç kabul edilemez ve kendilerine aylık bağlanamaz.”

MADDE 2- 2022 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan “veya nafaka bağlanmış veya nafaka bağlanması mümkün olanlar” ibareleri madde metninden çıkarılmış; ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sosyal güvenlik kuruluşlarının herhangi birinden her ne nam altında olursa olsun gelir veya aylık hakkından yararlanan durumunda ya da uzun vadeli sigorta kolları açısından zorunlu olarak sigortalı olunması gereken bir işte çalışan durumunda kendisine bakmakla yükümlü bir yakını bulunan engelli çocuklar hariç olmak kaydıyla Türk vatandaşı olan, 18 yaşını tamamlamamış ve ilgili mevzuatı çerçevesinde alınacak sağlık kurulu raporu ile engelli oldukları kanıtlanmış durumundaki engelli yakınlarının bakımını üstlenen Türk vatandaşlarından, her ne nam altında olursa olsun engelli birey bakmakla yükümlü anne veya babanın fiilen elde ettiği her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, asgari ücretin aylık net tutarının 1/3’ünden daha az olan ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından muhtaç olduğuna karar verilenlere muhtaçlık hâli devam ettiği müddetçe ve bakım ilişkisini fiilen gerçekleştirmeleri kaydıyla, (3.240) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımından bulunacak tutarda aylık bağlanır.”

“Birinci fıkranın (a) ve (b) bentleri kapsamına giren engellilerden veya ikinci fıkra gereğince aylık bağlanacak engelli yakınlarından, engelli bireyin her ne nam altında olursa olsun her türlü fiilen eline geçen gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, engelli bireyin bakmakla yükümlü olduğu kişilerde dikkate alınarak kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, asgari ücretin aylık net tutarının 1/3’ünden fazla olanlar ile aynı tutardan fazla gelir sağlaması mümkün olan kimseler muhtaç kabul edilemez ve kendilerine aylık bağlanamaz.”

MADDE 3- 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun ek 7 nci maddesinin birinci ve son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Her ne ad altında olursa olsun engellinin fiilen eline geçen her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, gelirin engellinin bakmakla yükümlü olduğu kişilerle paylaşımından sonra engelliye kalan ortalama aylık gelir tutarı, asgarî ücretin aylık net tutarının 2/3’ünden daha az olan bakıma ihtiyacı olan engellilere, resmî veya özel bakım merkezlerinde bakım hizmeti ya da sosyal yardım yapılmak suretiyle evde bakımına destek verilmesi sağlanır.”

“Birinci fıkra ile belirlenen engellinin bakmakla yükümlü olduğu kişilere bölünmesiyle, gelir ölçütünü aşan gelir değişikliğinin tespiti hâlinde bu madde kapsamında yapılan ödemeler tespit tarihi itibarıyla durdurulur.”

MADDE 4- 2828 sayılı Kanunun ek 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“65 yaşını doldurmuş ve her ne ad altında olursa olsun yaşının fiilen eline geçen gelirler toplamı esas alınmak suretiyle, 65 yaşını doldurmuş kişinin bakmakla yükümlü olduğu kişiler dâhil kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı asgarî ücretin aylık net tutarının üçte birinden az olan Türk vatandaşlarına 4734 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin tabi olduğu usule göre hizmet alımıyla bakım hizmeti verilebilir.”

MADDE 5- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.